

Țăranul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB.

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

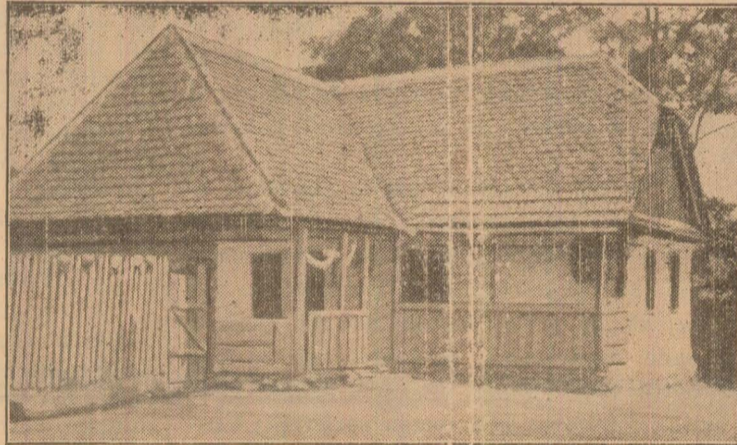
ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei,
Instituțiuni și bănci 150 lei.
Muncitorii minieri 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

O monografie a Moșilor

Chestiunea mult discutată a ajutorării Moșilor, a intrat iar într'o fază de acalmie. Ca toate ideile mari, la cari nu se lucrează cu pasiune și cu dragoste. Chestiunea Moșilor a ajuns ca focurile noastre celebre dela Cugir sau dela Bușteni. Se discută, se țin meetin-guri, se formează comitete (ah! aceste comitete ucigătoare de inițiativă și sterile de realizări), imediat, ce se aprinde focul undeva. Pe urmă? Vălul uitării. Iar Moșii vor continua munca de Sisyph arând cu îndărătnicie vre'un petic de pământ, pe cine știe ce coastă prăvălatică de munte, spălată de toate ploile și șivoaiele; vor continua să peregrineze cu ciubere prin toate meleagurile și vor cerși, spre rușinea noastră, prin toate orașele cu populații minoritare. În acest timp „Domnii” din comitete, dacă încă nu s'au liniștit prin promenadele răcoroase ale stațiilor balneare, mai „activează” doar prin diferite ziare, în care nu se știe unde se oprește sinceritatea și de unde pornește demagogia.

Am asistat acum câteva luni, la o adunare a Moșilor în Arad, în care s'a vorbit mult... despre votarea unei moțiuni și prea puțin despre un plan de refacere economică și despre mijloacele de ajutorare efectivă a Moșilor. Atunci am aflat că ar exista foarte

Casă țărănească din „Țara Moșilor”.

M. S. Regele ar fi în posesia unui astfel de plan, care ar avea și înalta Sa aprobare.

De ce dar nu se realizează nimic din aceste planuri, și totul rămâne numai în stadiul vorbăriei goale. Politica — zic unii — interese e latifundiarilor minoritari — zic alții; lipsa de energie constructivă din partea organizatorilor și comitetelor — adaugă câțiva.

Am văzut din întâmplare un astfel de plan. Dacă s'ar realiza măcar jumătate din utopiile acelu plan, tot ținutul dela Câmpeni și până la Zlatna s'ar pre-

(Continuare în pagina 4-a)

Sfânta Maria Mare.

În cinstea Preacuratei Fecioare Maria care a fost aleasă de Dumnezeu să nască după trup pe Fiul Său, pe Mântuitorul nostru Isus Hristos, Biserica noastră creștină a stabilit 4 sărbători în calendarul bisericesc. Întâia sărbătoare e la 8 Septembrie, Nașterea Fecioarei Maria sau Sfânta Maria Mică. A doua sărbătoare e la 21 Noembrie, Intrarea în biserică, când la vârsta fragedă de 3 ani Fecioara Maria a fost dusă la biserica din Ierusalim de către părinții ei Ioachim și Ana, și acolo dată în grija preoților, ca să slujească numai Domnului. A treia sărbătoare e la 25 Martie, Bunavestire, adică vestea cea bună, ce a adus-o îngerul Gavril Fecioarei Maria, când era în vârsta de 15 ani, că va naște pe Mântuitorul lumii. În fine a patra sărbătoare, cea mai măreață, e la 15 August, Adormirea Maicii Domnului, sau Sfânta Maria Mare.

Viața Fecioarei Maria strâns legată de viața dumnezeescului ei Fiul, a fost plină de suferinși de tot felul. Încă la început, când s'au împlinit zilele, ca să nască, nu s'a gă-

sit loc pentru ea decât în ieslea vitelor. Curând după aceea, de frica lui Irod, a trebuit să fugă cu pruncul în Egipt. La 40 de zile, când dreptul Simion a luat pruncul în brațe și l-a binecuvântat, o profeție amară a făcut Fecioarei Maria prin cuvintele: „Iar prin sufletul tău va trece sabie”. (Luca 2, 35). Această profeție s'a împlinit cu prisosință, când o vedem mai târziu cu inima sfâșiată de durere la poalele Crucii depe Golgota.

Tot îngerul Gavril a fost acela, care i-a vestit Maicii Domnului trecerea ei dela cele pământești la cele cerești. La adormirea ei din Ghetsimani au fost de față toți apostolii lui isus. Așa ne spune tradiția bisericească, că acești sfinți apostoli trimiși în cele patru părți ale lumii, ca să vestească împărăția lui Dumnezeu și ca să boteze toate neamurile în numele lui Hristos, s'au văzut pentru un moment împiedicați în sfânta lor misiune de-o chemare sfântă, care i-a umplut de un dor arzător după locul, de unde au plecat predicând, după Ierusalim, după grădina Ghetsimani, de unde glasul Tainic al celei, ce să pregătea de moare, îi chema: „Apostolilor dela margini, adu-

INTERNE

Consiliul Creditului Ipotecar Agricol s'a întrunit la 13 Aug. c., spre a lua atitudine față de hotărîrea de dîsolvare luată de guvern.

Ministerul finanțelor a dispus ca toți contribuabilii cari vor achita până la 31 Aug. inclusiv, debitele din contribuțiile directe pe tr. I și II să poată beneficia, până la această dată, de reducerea de 5 la sută.

D. prim-ministru Vaida a plecat Vineri la Cluj, de unde se va înapoia la începutul săptămânei viitoare.

D. D. Madgearu a avut Vineri la ministerul de finanțe o consfătuire cu exportatorii de cereale. D. Ministru a căutat să realizeze un front unic al exportatorilor în vederea exportului de cereale.

D. Armand Călinescu, subsecretar de stat la interne, se află în concediu.

EXTERNE

Președintele Machado al Cubei a demisionat.

Șapte hitleriști au pătruns pe teritoriul elvețian, unde au făcut o percheziție în casa unui paznic, spre a descoperi manifeste.

D. Herriot, însoțit de mai mulți parlamentari francezi, a plecat la Sofia.

Sovietele își mută baza sa comercială navală din Hamburg, fie la Rotterdam ori la Anvers.

Acceleratul Cluj-București s'a ciocnit cu o locomotivă în stația Bușteni. Sunt 8 răniți.

nași-vă aici în satul Ghetsimani, îngropați trupul meu; iar tu Fiul meu și Dumnezeuul meu primește duhul meu”. (Svetilna zilei).

De aceea vedem în icoanele noastre ortodoxe înfățișată Adormirea Maicii Domnului, întinsă pe un catafalc, împrejurul ei slujind cei 12 Apostoli, iar sus, la mijloc Dumnezeu Fiul primind sufletul Maicii Sale în brațe, simbolizat ca un prunc în scutece.

Multe biserici ortodoxe și-au ales de patron (hram) pe Maica Domnului. Biserica noastră din Brad încă își are hramul ei: Adormirea Maicii Domnului. De aceea are zugrăvită la partea dreaptă a Iconosatului icoana Adormirii, deasupra intrării laterale acelaș tablou, mult mai mare.

Noi, brădenii însă avem o măhnire în suflet, că nici în al 8-lea an nu putem să prăznuim Hramul Adormirii așa după cum se cuvine, în noua biserică.

Dee Domnul, ca aceste rânduri să servească de îndemn acelor creștini, cari nu și-au îndeplinit încă datoria sfântă față de acest nou locaș de închinare, ca măcar acum în ceasul al 11-lea să și-o îndeplinească; ca să ne vedem cât mai curând mărind pe Dumnezeu în noul Sion.

Pr. V. P.

Asistența maternității la noi și aiurea

(Continuare).

Dr. TISU CORNEL

În Anglia asistența maternității are o origine privată. Până la războiul mondial, statul nu vroia să știe de o organizație oficială. De prezent în această țară avem un minister, care se ocupă mai mult cu partea administrativă, organizare de școli etc., iar cu asistența se ocupă societățile instituite spre acest scop. Astfel aici au luat ființă școlile maternie, cari instruesc viitoarele mame. Tot aici avem „Cluburile maternie”, localuri, unde se întâlnesc femeile însărcinate pentru instruire, unde se pot consulta bibliotecii. Cluburile organizează cantine maternie, procură medicamente, se interesează de servicii pentru membrele lor. În țara Galilor găsim casele maternie, cari dau protecție femeii în timpul sarcinei și cari sunt susținute de federații de bănci.

Belgia este țara cu organizație de asistență din cele mai bune. Când o femeie este sigură de sarcină, atunci se adresează prin o simplă carte postală unui birou de maternitate central din Bruxelles, de unde i se expediază, la timpul necesar, un sac, cu tot ce este necesar unei nașteri. Deasemenea i se poate imprumuta instrumente, cari după întrebuințare se restituiesc. Sacul cu medicamente este gratuit și se expediază or'cui.

Deasemenea s'au creiat și aici instituții pentru femeile nemăritate, cari au de scop ușurarea traiului acestor ființe nenorocite. Prin găsierea de servicii, prin ajutorarea cu hrană în perioada de alăptare, se poate ajuta foarte mult situația acestei categorii de femei. Ideia industriașului Romanent din Grenoble a fost extinsă și aici și popularizată foarte repede sub formă de Case naționale. Există 20 de Case naționale foarte mari, cari cuprind 120 de întreprinderi industriale și se dau căsătoriilor după primul copil 40 de franci, după al doilea 60, al treilea 80 etc.

În Statele Unite există grade de organizație. Adecă, fiind formate din mai multe state, sunt unele cu organizație ideală și sunt altele cari rămân chiar în urma noastră.

Fiecare stat, format cu aproximație din 4-6 milioane de loc. posedă un departament al sănătății. Fiecare departament are centre de consultații cu persoane foarte instruite, care prin o propagandă vastă, atrage multă lume la aceste consultații. Așa că în Chicago există 34 clinici prenatale, iar femeile consultate depășesc cifra de 20.000 anual. La Washington există un birou al copiilor, care se ocupă de toți noii născuți și de femeile gravide din toate statele. Educației și propagandei

i se dă o mare extindere. Există broșuri program pentru corpurile didactice, altele ilustrate pentru fetele tinere, cari trec în revistă toată viața maternității. Există afișe, cari arată necesitatea de a îngriji maternitatea. Mare rol joacă filmul, diapozitivele și radio.

Germania posedă la Berlin un birou de informație pentru mame și femeile însărcinate. Acest birou datează din 1917. Prin acest birou se trimit celor interesati instrucțiuni și în oarecare limită și material pentru naștere. La Berlin s'a înființat „Augusta Victoria haus”, care are scop similar. Deasemenea, diferitele state, ce alcătuiesc Germania, au asociațiuni recunoscute de guvern, cari fac statistică pe regiuni și cari s'au organizat dela 1905.

Italia până înainte de război nu posedă, decât asistență la domiciliu. După război apare „Operă națională pentru mamă și noul născut”, care promite multă caritate, organizație privată, dar sub controlul statului. O idee fericită a fost asigurarea maternității. Ea se face benevol după a treia lună de sarcină. Femeile primesc în schimbul asigurării o sumă, care variază dela starea materială a femeii și instituția, unde femeia însărcinată lucrează.

Ungaria și-a organizat asistența maternității în jurul unei societăți „Stefania”, care se ocupă cu formarea personalului, serviciu de propagandă, cursuri și propagandă mobilă. Deasemenea a organizat centre de creștere a copiilor și se ocupă cu plasamentul femeilor fără bărbați.

Nu pot să termin, fără să amintesc, în trecut doar, că Danemarca este considerată ca cea mai bine organizată. Posedă organizație încă din 1849 și este centrală. Deasemenea găsesc cu cale de a nu insista asupra câtorva țări unde organizarea asistenței este în fașe ex: Iugoslavia, Polonia etc., nici asupra altora unde organizarea se datorește societății „Crucea roșie” ez: Grecia etc.

Din expunerea făcută, într'un mod cu totul rezumativ asupra problemei asistenței maternității în câteva state, incerc să desprind următoarele concluziuni:

- 1., Începutul asistenței femeii gravide se pierde în trecutul îndepărtat.
- 2., O asistență metodică s'a încercat să se facă dela începutul secolului nostru.
- 3., Inițiativa și organizarea a avut-o și o are societatea privată.
- 4., Statul n'a făcut decât să recunoască rareori efortul încununat cu succes al particularului.
- 5., Asistența femeii române este mult inferioară cealalte femei civilizate.

Boale la cartofi și fasole

În rândurile cari urmează voi trata despre câteva din boalele cunoscute, produse de bacterii și ciuperci la cartof și fasole, arătând și mijlocul lor de combatere.

Cartoful

1. Ingrijirea cartofilor. Boala aceasta se datorește unui bacil numit Bacillus phythorus Appel și primele semne de boală apar în Mai-Iunie. Planta se usucă apoi și moare. Căutând în cuiburi, observăm că tuberculul (partea care se mănâncă) are răni la suprafață și că a început să putrezească.

2. Brunificarea cartofilor este o boală asemănătoare cu înegrirea. Boala apare în Iulie-August când planta bolnavă se usucă la baza tulpinii. Planta întregă se usucă în cele din urmă și pier.

3. Gangrena tulpinii cartofilor este provocată de Bacillus caulivorus și se aseamănă cu brunificarea. Se usucă bara tulpinii și cu această întregă planta.

4. Boala inelată a cartofilor. Când cartoful suferă de această boală, frunzele rămân mici, se usucă și se răsucesc. Pe codițele

frunzelor se observă dungii negre. Desgropând un tubercul și tăindu-l la mijloc, vedem că sub coajă apare o dungă de culoare brună-negru.

Pe lângă aceste boale mai sunt câteva cari apar mai mult la cariologii din magazii sau pivnițe umede și neaerisite, cum sunt: putrezirea umedă, când tuberculul se transformă într'o masă cleioasă murdară și putrezirea uscată, când tuberculul devine tare.

Pentru a ne feri de aceste boale, trebuie să cultivăm numai cartofi sănătoși. Când apare boala, ardem plantele infectate și pe acel loc nu se mai cultivă cartofi timp de 5-6 ani. Pivnițele și magazinele să aibă aer curat și să nu fie umede.

Râia cartofilor. Boala se localizează pe tubercul a cărui coajă se îngroașă, apoi creapă. Pentru a feri cartofii de aceasta boală e bine să se trateze cei de sămânță timp de 24 ore cu zeamă bordeleză.

Pe lângă aceste boale, întâlnim la cartof și altele, cari sunt produse de ciuperci.

1. Racul cartofilor este răspândit la noi mai ales în Făgăraș. Boala este produsă

de ciupercă sau mucegaiul care se cunoaște în știință sub numele de Synchytrium endobioticum. Mucigaiul se așează sub coaja tuberculului dând naștere la niște umflături cari pot atinge mărimea unei nuci. Umflătura această la început are culoarea albă, apoi brună. Umflăturile, mai târziu, dispar și apar în locul lor niște scobituri, cari se adâncesc în cartof, făcându-l găunos.

Boala aceasta este răspândită mai ales în pământ umed. Îi place îngrășământul cu gunoi.

Când apare boala trebuie să ardem plantele bolnave și în acel loc să nu cultivăm cartofii câțiva ani.

2. Mozaicul cartofilor. Când planta suferă de mozaic frunzele dela vârful tulpinii sunt mici și de culoare galbenă. Pe urmă se usucă. Tulpinile rămân mici și subțiri. În pământ nu se formează tuberculi, sau dacă se formează, rămân mici. Pentru a feri cartoful de această boală se va întrebuința cartof de sămânță cât mai sănătos, pământ proaspăt iar când apare boala, plantele bolnave se smulg și se distrug prin ardere.

Mai menționez o boală produsă de mucegaiul sau ciupercă: Phytophthora infestans. Apare în Iulie și August, prin niște pete palide la baza și vârful frunzelor. Petele cresc până acopăr frunza întreagă. În cele din urmă frunzele lipsite de suc hrănit se usucă și cad. Boala trece dela frunză și în pământ la tuberculi cari au pete de culoare închisă. Îi place ani ploioși și pământul îngrășat cu gunoi. Și de data aceasta nu e bine să cultivăm cartofi ani de rând în același loc. Se va alege un pământ nisipos-argilos (lutos). Gunoiul de vite nu trebuie pus cartofului direct, ci plantei, care a fost în acel loc cu un an înainte. Când apare boala se smulg plantele bolnave sau se stropesc cu un lichid făcut din apă de var și peatră vânăta, numit zeamă bordeleză: 1 parte, la 100 părți apă.

Fasolea.

1. Antracnoza fasolei este provocată de ciupercă Gleosporium Lindemuthianum, care atacă frunzele și îndeosebi păstăile verzi. Apare sub forma unor pete de culoare brună, aproape rotunde, cari uneori se lungesc. Petele au marginea de culoare roșie-brună. Infecțiunea poate trece până la sămânță (bobul de fasole) și se propagă foarte repede pe timp umed.

Se luptă în contra ei, cu peatră vânăta și alegând sămânță bună.

2. Ciupercă Isariopsis gricola produce pe frunze niște pete mici colțuroase de culoare brună, cari pe urmă cresc, se împreună și iau culoarea cenușie. Parazitul trece și pe păstaie, care începe să putrezească. Se răspândește mai ales pe timp ploios. Când apare boala trebuie smulse plantele bolnave și arse.

3. Ciupercile Fuzarium vasinfectum atacă boabele din păstaie. Boabele atacate nu sunt bune pentru sămănat. Puse în pământ nu încolțesc, sau dacă încolțesc tulpina lor slabă de boală se usucă înainte de înflorire. Din această cauză, pentru semănat se va alege numai sămânță sănătoasă.

În rezumat, se va căuta să nu se cultive aceeași plantă mai mult timp în același loc, să se aleagă sămânță bună și să fie arse plantele bolnave.

Prin aceasta se asigură o recoltă vrednică de munca depusă și de așteptările noastre. S'ar părea că ceace se scrie aci e de mică însemnătate, invocând motivul că nu se îmbolnăvesc toate plantele, că anumite pete de pe corpul plantei n'au nici o legătură cu recolta și că fasole și cartof a existat și înainte de a se trâmbița în lung și n lat boalele lor.

Nu e chiar așa! Ori cât de mici ar fi petele de pe o plantă, ele reprezintă corpul unui mucegai, care trăiește din materia de care are nevoie planta gazdă și mai târziu omul, când o întrebuințează în aliment. Tot ceace consumă un astfel de parazit, este un furt din magazia noastră și cu o muncă și o grijă în plus, punem mâna și pe acest bun. Să nu se uite că „Dumnezeu dă, însă nu pune în traistă”. Și pentru aceasta e de dorit, că toate îndrumările ce sunt scrise aci sau în altă parte, pentru îmbunătățirea gospodăriilor noastre, să fie primite cu aceeași inimă, cu același suflet cu care sunt date.

N. Lupei, prof.

„Datoriile învățătorului“

Cu titlul de mai sus va apare în curând o lucrare a d-lui C. Sporea, binecunoscutul profesor de pedagogie și director al școlii normale din Deva.

Rezultat al unei experiențe îndelungate, în care timp nu i-a lipsit autorului o clipă măcar contactul nemijlocit cu învățătorii, în întregime originală, această carte va fi un neîntrecut magazin cu îndrumări în care învățătorii vor găsi tot ce le trebuie pentru îndeplinirea datoriilor lor.

Dl. C. Sporea

În aceste momente de profundă prefacere, când la ordinea zilei sunt puse spre rezolvire probleme de o importanță capitală

ca: pregătirea tehnică (pe lângă cea sufletească) a țărânimii, armonizarea între categoriile economice și sociale, direcționarea învățământului în sensul formării personalității individului în așa fel încât — putând să trăiască din plin în orice împrejurare — să fie în același timp o valoroasă celulă a organismului social, ochii plini de speranțe ai tuturor se îndreaptă spre acei care — totdeauna — în momente hotărâtoare au fost capabili să depună eforturi titanice, spre învățători, maeștrii arsenalului sufletească în care au pregătit și pregătesc armele morale ce condiționează progresul.

Pentru aceasta, învățătorii — acești doctori ai sufletelor — care prepară în laboratoarele lor viitoarele celule ale organismului social, trebuie să fie perfecți din toate punctele de vedere, trebuie să fie adânc pătrunși de conștiința datoriei lor.

Datorită acestei necesități s'a prevăzut în programa școlilor normale obiectul „Datoriile învățătorului“ la clasa VII-a dar în puținele ore destinate acestui obiect, sugestiile pe cari elevii le capătă de la profesor sunt prea generale pentru ca ei să se poată considera pe deplin inițiați în ceea ce privește datoriile de apostoli. Pe de altă parte a lipsit până acum un manual în această direcție.

Golul acesta îl va umplea prețioasa lucrare a d-lui C. Sporea.

Dar greutatea de tot soiul cu care se tipărește astăzi o carte în condiții tehnice superioare, necesită o prealabilă orientare a autorului asupra numărului de exemplare ce urmează să scoată.

De aceea, domniile învățători care doresc să aibă în tot momentul acest unic îndrumător sunt rugați să comunice autorului această dorință.

B.

În atențiunea părinților

Pentru a împiedeca pe viitor un Nr. prea mare de învățători, Ministerul Instrucțiuni prin ord. Nr. 103 443/1933. a dispus după o selecționare binestabilită, ca dintre toate școlile normale din țară, numai 10 să primească elevi în clasa I.

Este o măsură îmbucurătoare, cu atât mai îmbucurătoare pentru noi hunedoreni cu cât școala normală de băieți din Deva face și ea parte din cele 10 școli selecționate, primind astfel în clasa I-a 30 de elevi, al căror examen de primire va începe în ziua de 9 Septembrie.

Școala Normală din Deva.

Trecută statului Român în anul 1919 această școală, pusă sub conducerea domnului C. Sporea, a trecut prin greutăți de nedescris, eșind însă din toate învingătoare, datorită mâinii de fier a directorului ei. Iar astăzi când s'a făcut o atât de riguroasă selecționare, școala normală de băieți din Deva, este pe drept cuvânt considerate printre cele mai bune școli normale din țară. Este o recompensă bine meritată ce a fost dată directorului și profesorilor dela această școală, prin acest fapt. Dar nu numai atât. Acest fapt poate fi socotit și ca un privilegiu pentru cei interesați de a-și trimite copiii la școala normală având aci la îndemână o școală sigură de a cărei întăetate din toate punctele de vedere, nu ne mai putem îndoi.

Înzestrată cu tot ce contribuie la formarea unei educații alese această școală, care a dat atâtea pleiade de tineri viguroși, așteaptă și acum ca toți părinții cari vor să dea fiilor lor o pregătire profesională bună și aleasă, să-și îndrepte ochii către ea, folosindu-se astfel de privilegiul acordat lor de Onor. Minister.

I. Ivașcu.

Conferințe dela cursul inv. Geoagiu.

Foloasele și cultura lucernii

de: dl prof. K. Urhegy șc. agr. Geoagiu.

În timpurile cele mai vechi, când majoritatea terenurilor era ocupată de păduri, oamenii se ocupau cu vânatul și pescuitul; după ce-au imbrânzit animalele, cu păstoritul. Mai târziu, înmulțindu-se vitele s'au ocupat cu cultura pășunilor, a plantelor de nutreț și mai încoace cu cultura sistematică a pământului arabil.

Pentru că plantele ca: cerealele și prășitoarele, cultivate pe același ogor fac ca acel teren să sărăcească, oamenii s'au gândit ca prin cultura altei plante să redea pământului materiile pierdute. Astfel au început să facă ceea ce în știința agricolă rațională se numește asoament, sau rotația plantelor într'un teren.

Prin încercări îndelungate s'a aflat că planta cea mai bună pentru repararea pierderii materiilor dintr'un teren cultivat cu prășitoare și cereale, este: lucerna. Pentru calitățile ei superioare a mai fost numită și „regina plantelor de nutreț“.

Crescând în tufe dese, înăbușe buruienile; rezistă la secetă, având rădăcini lungi (4—5 cm.). Ea, se seamănă primăvara în orz, ovăs și grâu, ca plante de protecție. La 1 ha (2 jug.), sunt necesare 20—30 kg. semințe de lucernă.

Pentru că, cultura lucernei să nu fie compromisă, semința trebuie decuscutată, adică curățată de cuscută (râie, mătase semtortel). Operația aceasta se poate face prin mașina de decuscutat, a Camerii de agricultură din județ.

Semința trebuie luată dela plante din anul al doilea, din cositura doua, căci atunci rădăcina este dezvoltată. Cositul lucernei de semință, se face când boabele au culoarea galbenă.

Cultura de lucernă trebuie și ea îngrijită. După fiecare cositură, trebuie să grăpăm. Operația aceasta se face când terenul este svântat și lugerii (lucernei) nu sunt mari.

De pe 1 ha (2 jug.) lucernă se obțin 200—3000 kg. semințe și 4—5000 kg. nutreț.

Lucerna crește în ori ce teren. Preferă însă terenul calcaros (vâros). Grâul absoarbe dintr'un hectar 12—16 kg. var, pe când lucerna are trebuință de 20 kg. var. Analiza pământului, pentru a vedea dacă conține var, se face prin aruncare de oțet. Dacă pământul fierbe, la atingerea cu oțetul, atunci e semn că are var din belșul. Terenurilor lipsite de var, li se poate da. La 1 ha. (2 jug.) e necesar 1000—1500 kg. paf de var, care ajunge 10—12 ani.

Lucerna, durează, — dacă o îngrijim, — 7—10 ani, în care timp tragem cca 30 cosituri, iar locul se îngrășe, în materii necesare cerealelor. După mai multe constatări s'a aflat că într'un hectar de lucernă au rămas: 20.000 kg. rădăcini și 3000 kg. foi (frunze).

Dușmanul lucernei este cuscuta. Când se ivește, trebuie să luăm imediat măsuri de distrugerea ei, astfel: Cosim petele unde s'a ivit, acoperim locul cu pae și le dăm foc. Ca să fim siguri mai repetăm odată acest lucru. Atunci ea dispare.

După datele statistice iată suprafața cultivată la noi cu lucernă: în anul 1921 54.827 ha., în anul 1922 80.491 ha., în anul 1923 99.132 ha., în anul 1924 83.680 ha., în anul 1925 104.960 ha., în anul 1926 101.893 ha., în anul 1927 115.496 ha.

Din acestea date se poate vedea că această cultură merge tot crescând. Și într'adevăr este cea mai bună plantă de nutreț și pentru îngrășat locul; de aceea țărâniile noastre e bine s'o cultive în suprafețe cât mai mari.

„Geo“

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că Banca Națională a României pentru a înlesni tuturor producătorilor preschimbarea aurului, a înființat pe lângă agenția sa din Deva un

oficiu de preschimbare împreună cu un laborator,

unde se vor face analizele respective. Toți posesorii de aur se pot prezenta acestui oficiu la preschimbare cu orice cantitate de aur, or cât de mică, în zilele de lucru între orele 8—13 și 15—18 primind contravaloarea la prețul oficial. În dorința de a veni în ajutorul producătorilor, Banca Națională percepe dela preschimbătorii particulari numai jumătate din valoarea taxelor către stat, urmând ca cealaltă să fie suportată de ea. Prin această măsură, Banca Națională dorește să încurajeze industria aurului.

Banca Națională a României

— Circul Kludski și-a vândut animalele Rusiei sovietice pentru 20 milioane lei. Rușii doresc să întemeieze la Moscova o grădiniță zoologică.

O monografie a Moșilor

(Continuare din pag. 1-a).

face într'un adevărat Eldorado... Trenuri, funiculare și hoteluri ca 'n Elveția, cooperative sătești ca 'n Norvegia, ferăstraie ca prin Bavaria etc, etc., dar nimic ca pentru românescul ținut al Moșilor. Și ca acel plan vor fi toate. In aceasta stă toată buba: în neputința realizărilor practice ale acestor planuri.

Căci s'a pornit ca totdeauna: romantic și demagogic. Unii au idealizat, alții s'au ridicat pe ei însuși. Nimeni n'a pornit să studieze amănunt cu amănunt toate nevoile și sărăcia acestor Moși, nimeni n'a cercetat elementul uman și posibilitățile lor de muncă, nimeni n'a făcut cercetări geologice, n'a studiat flora și fauna acestor ținuturi.

Toate planurile s'au făcut din entuziasmul romantic a cutărei sau cutărui membru al „Frăției de Cruce“, sau al vre'unui Moș „domnit“, din departe, după o discuție la cafea sau o ședință a comitetului. Dar nimeni n'a fost la fața locului.

Ne trebuiesc oameni, cari să meargă să studieze cu deamănuntul și temeinic toate așezările Moșilor, viața lor economică, socială și biologică, situația geografică, fauna și flora munților Apuseni. Ne trebuie într'un cuvânt monografia satelor Moșilor.

Se știe munca tăcută, dar plină de bogate rezultate a monografiștilor „Institutului Social“ de sub conducerea d-lui Prof. și ministru Gusti. De ce nu s'ar face apel la ei, și la puțința de studiere științifică a aceluia institut? De ce nu s'a apucat nimeni dintre „Moșii domniți“ profesorul sau învățătorul eșit din rândurile lor, așa cum de ex. face prof. Tr. Mager, din Arad, cu ținutul Hălmașului... O monografie a Moșilor e absolut necesară, dacă se dorește sincer îmbunătățirea stării lor.

Numai cunoscându-se realitățile în mod științific și nu romantic, se poate purcede cu folos la îmbunătățirile practice ale unui plan clădit pe necesități pe deplin verificate.

Almintrelea, clădim pe nisip și facem... treabă românească.

Marcel Olinescu, prof.

Impilările poporului român din Ardeal în sec. XV.

Legea „Verböciană“ și revoluția lui Doja

(Continuare).

Regele Ungariei înspăimântat și el, face apel, cerând să se adune armată contra răsculașilor.

Doja ocupă rând pe rând, toate cetățile de pe linia Mureșului (Lipova, Șoimoșul, Șiria) îndreptându-se spre Timișoara. Populația din valea Mureșului s'a atașat cu totul răscoalei. Grosul armatei lui Gh. Doja îl forma Românii. Țăranii plecau în tabără cu familiile lor, ca să și le scape de urgia nobililor. Cruzimele se desfășoară în ambele tabere.

Armata nobililor eră concentrată la Timișoara, sub comanda lui Bathory. Doja își deschide drum în cetate.

Nobilii părăsesc pe Bathory. Dar Bathory după ce primi ajutor dela Zapolya, care își mărește armata cu un contingent format din Secui și Sași, sdrobește restul din armata răsculașilor. Zapolya pleacă în ajutorul Timișoarei și ajutat de o armată înjghebată cu Sârbi și Maghiari, de episcopul catolic al ardealului, salvează nobilimea.

Lupta decisivă se dă la 15 Iulie 1514 pe câmpia de lângă cetatea Timișoarei.

Oștirea lui Doja este total sdrobotită. Insuși Doja împreună cu fratele său, cade prizonier, în mâinile dușmanului. Nobilimea își răsbună cu vârf și îndesat asupra lor. Sunt executați, cu cele mai groaznice torturi. Doja a fost pus pe un tron de fier înfierbântat, pe cap i-s'a pus o coroană de fier tot înfierbântată și un număr însemnat de ostași de-ai lui, — ținuti câteva zile nemâncați — au fost puși, să rupă cu clește fierbinți, din carnea „regelui țărănilor“ și să mănânce.

După aceea Nobilimea luă dispoziții de răsbunare și asupra generațiilor viitoare. Se convoacă statele (parlamentul) care se compunea numai din nobilime. Au ținut ședințe 33 zile, votând cele mai degradatoare legi, în scopul pedepsirii țărănilor. Prin acele legi fiul de țăran nu mai putea fi înălțat la rangul de episcop. Iar dacă ar fi ales, credincioșii nu erau obligați, ai plăti birul preoțesc.

Țăranul își pierde dreptul de a se putea muta dela un domn la altul (de pe o moșie pe alta). Deacum el este legat de glie. Ca instanță de judecată numai are, decât pe stăpânul său. Copilul când ajungea capabil de muncă, înceta de a mai fi al părinților, el era al nobilului. Țăranul datora stăpânului o zi de lucru pe săptămână, o găină la lună, 2 găște pe un an și 1 fl. v. a. Tot acum s'a votat faimoasa lege Verböciană, prin care poporul român este declarat ca tolerat (suferit), avându-se lipsă numai de brațele lui pentru muncă. Această lege curmă toate drepturile poporului român, prefăcându-l în rob bovin.

Cu toate acestea împilări și degradări, poporul român de sub stăpânirea fostei Ungarii, n'a pierit. Ba din timp, în timp, prin glasul conducătorilor lui, și-a ridicat glasul protestator, contra asupritorilor săi, până când visul secular fu împlinit, prin înfăptuirea unirii cu patria mamă, formând România Mare la anul 1918.

P. Incicău
dir. șc.

Fragmente din scrisorilor primite de red. gazetei „ZARANDUL“

...„De mult doream să-ți scriu cu ce interes citesc articolele voastre pline de patriotism și devotament pentru mult oropsita noastră țară.

Cu atât mai prețios pentru România noastră, căci faceți chiar o operă diplomatică între atâtea minorități. — E. general Vasilescu București“.

...„Citesc „Zarandul“ cu multă plăcere și interes. Prin ideea avută de fondatorul ei real, mă simt mai aproape de satul meu din vecinătatea Bradului. Și am credința, și doresc din tot sufletul, ca acest îndrăzneț început să formeze blocul românesc, stăpânul de totdeauna „Munților de Aur“; și că „Zarandul“ va consolida conștiința românească de acolo, iar nouă celor răspândiți pe alte meleaguri ne va aduce salutul său săptămânal.

Ca orice bun român vreau ca „Zarandul“ să înfrunte cu bărbăție greutățile zilnice cari, deși mari, dacă va fi condus de ideea unui românism integral, și nu se va lăsa influențat de tendințe străine neamului românesc, va triumfa și va fi demn de numele ce i s'a dat. Iar dacă nenorocirea ar face ca „Zarandul“ să fie amenințat, nu uitați să dați alarma din timp pentru ca acei cari vom avea posibilitatea, să întindem mâna pentru „Zarand“, Moși, Românism și țară“.

— Ioan Burnea avocat București.

...„Bunul Dumnezeu să vă ajute să puteți lupta prin prețiosul d-tră ziar pentru înflorirea Românismului și ridicarea moșilor...“ — I. Jula, dir. școlar.

...Mi-a făcut o deosebită plăcere — acest ziar din „Țara Moșilor“, și îl citesc cu multă tragere de inimă. — C. Firulescu, inv. Băilești — Dolj“.

...Vă urez succes și toate cele bune, pentru propășirea neamului. — E. Dimitriu, inv. Grid“.

...Cele mai dragi sentimente de prosperitate; prinos de laudă pentru comitet. — Gr. Calafateanu, inv. Cornu — Dolj“.

— Duminecă 20 August a. c., pe arena sportivă din Gurabarza, va avea loc un match de football între echipele: C. S. „Corvin“ Deva și C. S. „Mica“ Brad.

Articolul „Digiurea Crișului Alb“ este luat din ziarul „Calendarul“.

Informațiuni

— Pe glob trăesc 1.864.000.000 oameni.

In Asia avem cel mai mare număr de locuitori: 1.027.000.000 dintre cari 437.000.000 trăesc în China și Tibet. Cel mai mic stat este Tângerul cu 74.000 locuitori.

Urmează Europa cu 469.000.000 locuitori dintre cari 109.000.000 în Rusia europeană, iar cel mai mic stat, în Andarra, 5200 locuitori, România ocupă al optulea loc.

America are în total 224.000.000 locuitori. 154.000.000 America de Nord și 70.000.000 America de Sud.

Africa are 135.000.000. Coloniile engleze sunt în frunte cu 50.900.000, iar cele spaniole la urmă cu 1.500.000 locuitori.

Australia cu 8.800.000 locuitori.

Colonia engleză 8.075.000 loc., iar coloniile japoneze cu 52.000.

— Consiliul de administrație al căilor ferate studiază actualmente modalitatea sporirii traficului de călători.

S'a ajuns la convingerea că ceea ce diminuează circulația este, mai ales, tariful destul de ridicat.

— Se zice că guvernul dorește să aducă o lege prin care să modifice bazele învățământului universitar.

Doresc mai puțini studenți, — și astfel vor fi mai puțini șomeri.

— Să caută elevi pentru a fi plasați ca ucenici. Condițiile: etatea 14 ani, și cel puțin IV. cl. primare. Adresa: Direcțiunea școlii de ucenici, Brad.

Șiri Sportive

Rezultatul matchului de Duminică 6 August a. c. între echipele de foot-ball „Mica“ și „C. F. R.“ Simeria s'a terminat cu: 2—0 pentru Simeria.

Simerienii au fost superiori echipe „Mica“, au marcat: Gola și Micola în prima repriză, iar în a II-a a fost 0—0.

Oancea și Gurban d.la Simeria au jucat brutal, restul a jucat f. bine. Dela „Mica“ au jucat bine: Nicolau, Haiduc, Jeszensky și Borci II. Fundașii dela „Mica“ sau mișcat cam greu.

M. J.

Poșta administrației

Am mai primit abonamente dela: d. Andrei Coza, subnotar Vața, 80 lei; d. Ștefan Albu, director, 80 lei; d. Sigismund Borlea, inv., Nădăștia de jos, 80 lei; d. Constantinescu T. Vasile, 80 lei; d. Teodor Draia, preot Arad, 50 lei; d. Ezan, inv. Uihărești, 40 lei; d. Schuch Iosif, prim mag. 80 lei; d. Floruța, funcț. 80 lei; d. Const. Ghîtescu, inv. Berthelot, Hațeg 40 lei; d. Giurgiu P. inv. pens. Ribița, 20 lei; d. Grama, Țărățel, 50 lei; d. Gâl Ernő, Musariu, 25 lei; d. Henzel Iosif, mecanic G. Barza, 80 lei; d. Dr. Zoltan Kugel medic Aninoasa, 40 lei; d. Lazar V. Vasile, pretor Hălmașu, 60 lei; d. Lazăr Tudor, Musariu, 25 lei; d. Mateiș I. inv. Buceș, 80 lei; d. inginer Maschek, 80 lei; d. Ilie Mihai, maestru m. 40 lei; d. C. Mladin, 40 lei; d. Neguț, Bobești jud. Ilfov, 50 lei; d. Iosif Nicula, Aninoasa, 40 lei; d. Petru Olariu, dir. gimnaziului Hațeg, 80 lei; d. Gh. Ometa, G. Barza, 40 lei; d. P. Paul notar, 80 lei; d. Petrică George, șef m. Gura Barza, 80 lei; d. Rîșcuția Gh. primar Mesteacăn, 60 lei; d. A. Turuc, notar Vața de jos, 80 lei; d. G. Titch, magazioner, 40 lei; d. I. Tîșu sublocot. 40 lei, prin d. Criștiu am primit abonamentele D-lor: Faur Petru, 25 lei; Glava Teodor, 25 lei; Harda Emanuil, 50 lei; Aslău Ioan 80 lei; Mic Ioan I. Gavrîl, 50 lei; Iga Ioan I. Aron, 25 lei; Mot Ștefan, 25 lei; Nicula Iosif 25 lei; Iga Ladislau, 25 lei; Ispas Ioan I. Ioan, 25 lei; Stău Andrei, 25 lei; Susman Ioachim, 25 lei; Galea Nicolae, 50 lei; Matei Ioan I. Avram, 25 lei; Potinteu Dumitru, 25 lei; Cristea Tovi, 20 lei; Elec Traian, 50 lei; Bucureștean Sabin, 25 lei; Iuga Petru, 25 lei; Banciu Lazar, 13 lei; Cut Teodor, 40 lei; Pavel Lazar, 25 lei; Muntea Iosif 50 lei; Stoica Mira, 25 lei; Stoica Gheorghe, 25 lei; Bozits Ludovic, 40 lei; Barna Gheorghe, 50 lei; Faur Nicolae, 50 lei; Stoica Augustin, 25 lei; Herța Constantin, 25 lei; Pavel Ioan I. Ioan, 25 lei; Peica Virgil 25 lei.

REDACTOR RESPONSABIL:

G. E. CAMBER